

Стойка Олександр (1890 – 31.05.1943) – релігійний діяч Закарпаття. Народився в с.Карачин Уточанського комітату (Виноградівський район Закарпатської області) в селянській сім'ї. Закінчив Ужгородську гімназію (1910), Ужгородську (1910-1912) і Будапештську (1912-1915) духовні семінарії, після яких був висвячений на греко-католицького священника (1916). Працював секретарем єпископа (1916-1930), вікарієм єпархії (1931-1932), а в травні 1932 став єпископом Мукачівської єпархії. Автор багатьох праць на релігійну тематику, серед яких окремими виданнями вийшли «К упорядкуванню священнических державних жалованій» (1927), «Державне жалування духовенства» (1928). Друкувався в «Русском вестнику», «Свободі», «Неділі», «Місійному календарі». Відзначався здібностями талановитого проповідника. На посаді єпископа розробив програми допомоги бідним Мукачівської єпархії, збираючи кошти для проведення благодійних акцій. Зокрема, його «Пасхальна акція» полягала в тому, щоб кожен бідняк мав білу паску. Сприяв відкриттю інтернатів для дітей-сиріт із сімей священників «Конвикт» і «Аломнеум» та інтернату для жіночої вчительської семінарії в Ужгороді. За період єпископства висвятив 158 священників, провів 163 місії-реколекції, відремонтував 67 церков, реконструював єпископську резиденцію. У політиці притримувався русинофільських і проугорських поглядів, хоча, коли 26 жовтня 1938 А.Волошин став прем'єр-міністром Підкарпатської Русі, під час благодарственного молебня єпископ О.С. назвав його «батьком народу». В результаті Віденського арбітражу 2 листопада 1938 Мукачівська єпархія була поділена між Угорщиною і Чехословаччиною. О.С. залишився в Ужгороді. В першій половині березня 1939 єпископ у своєму виступі по будапештському радіо закликав закарпатців підтримати «угорських героїв-гонимців». У пасхальному посланні від 2 квітня 1939 О.С. теж закликав до всебічної підтримки місцевим населенням нової влади. 13 червня 1939 він склав присягу на вірність Угорщині. Однак, незабаром, єпископ переконався, що угорські власті ведуть подвійну гру. Цим самим вони дискредитували себе в очах О.С. Він відкрито став на захист ректора Ужгородської духовної семінарії О.Хіри, якого переслідував угорський режим, сприяв тому, щоб керівництво семінарії залишалося в руках священників-закарпатців, піклувався про піднесення релігійно-культурного життя народу. В роки війни, коли угорська окупаційна влада проводила облави проти патріотів Карпатської України, ув'язнювала їх та утримувала в різних таборах, єпископ добився звільнення понад 200 чоловік. Помер в Ужгороді від розриву серця і похований на замковому кладовищі.

Література: Магочій П.Р. Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948). – Ужгород, 1994. – С.189; Пагіря В. Світочі карпатського краю. Історичні портрети греко-католицьких священників Мукачівської єпархії. – Мукачеве: Елара, 1996. – С.99-100; Павленко Г.В. Діячі історії, науки і культури Закарпаття. Малий енциклопедичний словник. – Ужгород, 1999. – С.162-163; Вегеш М. Історичні монографії та дослідження. – Т.І. Закарпаття в контексті центральноєвропейської політичної кризи напередодні Другої світової війни. – Київ-Ужгород, 1998. – С.325-327; Пекар А. Нариси історії церкви Закарпаття. – Т.І. – Рим-Львів, 1979. – С.140-144, 147, 193. **М.М.Вегеш**